

НАУКОВИЙ ПРОСТІР СТУДЕНТА: ПОШУКИ І ЗНАХІДКИ

власної мови, традицій та символів. Ефективним засобом і моделлю патріотичного виховання старших дошкільників є музичний фольклор для дітей, який має яскраво виражене патріотичне спрямування.

Отже, перед нами стоїть завдання виховати громадянина – патріота своєї Батьківщини, культурну, освічену людину, яка представлятиме свою країну у світовому співтоваристві. Значно розширюється музичний кругозір дітей завдяки пізнанню народних звичаїв, обрядів і традицій нашого народу. Заняття музикою впливають на духовний світ дитини, дається світоглядне виховання – формуються моральні принципи та переконання людини, її ставлення до навколишньої дійсності. Також розвиваються розумові здібності дитини, активізується мислення та формуються поняття. Фольклор, як і будь-яке мистецтво, виховує не лише художній смак і творчу уяву, а й життєлюбство, гуманність і моральність. Саме використання дитячого фольклору сприяє вихованню національної свідомості дитини.

Список використаних джерел:

1. Вовк Т. Патріотичне виховання дошкільників на музичних заняттях / Т.Вовк // Музичний керівник. – 2015. – №3. – С.4-7
2. Газіна І.О. Актуальність та особливості формування елементів національної самосвідомості у дітей дошкільного віку // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна. – Вип.Х. – Кам'янець-Подільський: ПП. Мошак М.І., 2007. – С.100-106
3. Гавриш Н. Національно-патріотичне виховання у ситуації соціального неспокою: змінюємо підходи / Н.Гавриш, К.Крутій // Дошкільне виховання. – 2015. – №8. – С.2-7
4. Кузьмук Л. Плекаємо патріотів / Л.Кузьмук // Дошкільне виховання. – 2015. – №8. – С.14-17
5. Національна доктрина розвитку освіти у ХХІ столітті // Освіта України. – 2001. – №1. – С.22-25.
6. Садовенко С.М. Формування національної культури особистості народною казкою / С.М.Садовенко [Електронний ресурс]. <http://tur.kosiv.info/tourism-and-culture/334-sadovenko-s-m-formuvannja-nacionalnoji-kultury-osobystosti-narodnoju-kazkoju.html>

АРТ-ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ старшого ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ольга Музика
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця
Науковий керівник: Н. Л. Тодосієнко,

Анотація: У статті розкрито зміст та педагогічний потенціал арт освіти як процесу естетичного виховання та засобу творчого розвитку дітей старшого дошкільного віку. Подано рекомендації до організації мистецького простору в закладі дошкільної освіти; розкрито механізм використання рефлексійного підходу до мистецької взаємодії педагога й дітей під час художньо-продуктивного образотворення.

Ключові слова: арт освіта, естетичне виховання, образотворче мистецтво, мистецький простір, творчий розвиток дітей старшого дошкільного віку.

Вагомим змістом дошкільної освіти сьогодні виступає спрямована на загальний і художній розвиток особистості система педагогічно адаптованих художньо-практичних умінь, навичок, знань, досвіду та ціннісного ставлення до мистецтва, а також досвіду художньо-творчої діяльності. Дошкільна освіта дітей передбачає процес і результат освоєння істотних властивостей навколишньої дійсності і світу, відтвореної у художніх, музичних образах, образах літератури.

Традиційні підходи та інновації в мистецькій освіті – природна та необхідна умова її розвитку відповідно до естетичних потреб сучасного демократичного суспільства. Творча організація мистецького простору в закладі дошкільної освіти, як ніколи вимагає нових сучасних підходів. Вони спрямовані на широке розкриття алгоритму мистецької взаємодії педагога й дітей, особливо старшого дошкільного віку.

Сучасними вченими широко розглянуто філософські і психологічні засади художньої творчості (І. Бех, Г. Васянович, В. Кудін, Н. Гавриш). Творчі ідеї щодо використання технологій художньо-творчого розвитку дітей дошкільного віку в артосвіті набули подальшої розбудови в працях із теорії та методики мистецької педагогіки та освіти дітей. Розвивальний потенціал мистецтва відображений у працях Н. Ветлугіної, Л. Дабіжі, О. Половіної, І. Кондратець, Л. Ліхницької, Л. Старовойт, О. Рудницької, Н. Тодосієнко, О. Шикинської, Г. Шевченко).

Отже, артосвіта є емоційно зорієнтованою і надає змогу широкого використання технології художньо-творчого розвитку дітей. «Сприяючи збереженню мистецьких загальнолюдських цінностей, інновації несуть у собі відмову від усього застарілого, закладають підвалини соціальних перетворень, у край необхідних для формування вчителів нової формації» [2, с. 89]. В артосвіті дітей дошкільного віку науковці пропонують розробки і практичні рекомендації щодо її використання; представляють методичні рекомендації до організації мистецького простору в закладі дошкільної освіти; розкривають механізм використання рефлексійного підходу до мистецької взаємодії педагога й дітей під час художньо-продуктивного образотворення. Правильне означення векторів роботи педагогів в освітньому процесі закладу дошкільної освіти передбачають реалізацію новітніх технологій образотворення. Слід використовувати запропоновані альтернативні орієнтири супроводу

НАУКОВИЙ ПРОСТІР СТУДЕНТА: ПОШУКИ І ЗНАХІДКИ

мистецької діяльності дітей дошкільного віку, а саме – «супровід-співробітництво та супровід-ініціювання, а також орієнтацію вихователів на застосування діяльнісно-пошукової моделі організації артосвіти» [5, с.74].

Арсенал образотворчих технік і засобів малювання завжди урізноманітне заняття з дітьми, розслабляє, налаштовує малечу на позитивний лад, гармонізує душевний стан дитини дошкільного віку, постає засобом релаксації, арт-терапії. Слід розкрити низку сучасних методик використання альтернативних художніх технік Л. Міщенко – «Мистецька освіта дітей дошкільного віку – сучасний погляд»; В. Лобода – «Інформаційно-комунікаційні технології – засіб художньо-естетичного розвитку дошкільників». Свій власний досвід щодо впровадження технологій художньо-творчого розвитку з дітьми дошкільного віку подають педагоги: С. Топчій – вихователь Великобубнівського дошкільного навчального закладу «Центр розвитку дитини «Берізка» – використання арт-технології «Чарівна мандала» в художньо-творчому розвитку дошкільників», педагогічні онлайн-майстерні: «Чарівні мандали із ниток» – Л. Гриценко. О. Команова, музичний керівник комунального дошкільного навчального закладу «Червона шапочка» Білківської сільської ради Тростянецького району («Кольорова музика» в арт-освіті дітей дошкільного віку) застосовує досвід упровадження арт-технологій, формування художньо-продуктивної компетентності у дітей дошкільного віку продемонстровано в її авторській методиці «Музично-кольоровий вернісаж». Також, О. Іванченко, вчитель-дефектолог Комунальної установи Сумського спеціального реабілітаційного навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа 1 ступеня – дошкільний навчальний заклад №34» Сумської міської ради, використовується «Імаготерапія» – засіб корекційно-реабілітаційної роботи та розвитку творчого потенціалу дітей». Однією з арт методик є «Осінній калейдоскоп» – педагогічна онлайн-майстерня з елементами вільного образотворення, яку пропонує у своїй роботі з дітьми вихователь Сумського дошкільного навчального закладу № 40 «Дельфін» О. Янкілевич.

Дитина має в ігровій формі зрозуміти емоції оточуючих людей, їй слід навчитися усвідомлювати та виявляти власні емоції. Дієвим засобом в цьому процесі постає мистецтво. Проте традиційних мистецьких занять для розвитку творчості дітей, пріоритетом яких є формування технічних навичок, не вистачає. Вони частково спрацьовують на розв'язання цього завдання. Альтернативою є художньо-педагогічне спілкування з дітьми за сучасною технологією образотворення. Цікавими є альтернативні художні техніки, деякі з них назані вище: free painting, пластичне та конструктивне образотворення, техніка «Створення мандал» (у перекладі «коло», «диск»), «Малюємо небо», «Малюємо зорі» проєктивні техніки, техніка розвитку творчих здібностей дошкільників «Моя сім'я в образі квітів», техніка «Малювання аквареллю на воді», арт техніка «Оцінка і критика», техніки «Малювання на вологому папері», «Акватипія» – це ще одна цікава для дітей художня техніка

малювання водяними фарбами, техніка «Малювання олією» – це спосіб самовираження і можливість трансформувати переживання дитини.

Вибір арт технік для мистецької освіти дітей дошкільного віку дуже великий. Педагог має можливість зробити тут власний вибір. Діти завжди мають відчувати успіх, переконувалися у своїх уміннях та вправності, їх робота повинна бути систематичною, творчою. Можна організувати організувати художньо-продуктивне образотворення, застосувати різні художньо-педагогічні технології образотворення, музичний супровід творчого процесу з використанням означених технік, методу малювання музики для дітей дошкільного віку, фонову і функціональну музику під час роботи з дітьми, що підсилить емоційність процесу та його результат.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій під час застосування освітніх ситуацій у процесі групової образотворчої діяльності з дітьми дошкільного віку теж є важливим чинником творчого розвитку [4], нетрадиційне малювання як засіб розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку [1], використання арт-технологій в роботі з дітьми з особливим освітніми потребами. Розвиток творчих здібностей обдарованих дітей є не менш важливим для педагогічної уваги вихователя дошкільного навчального закладу [3]. Формування естетичного ставлення до природи засобами образотворчого мистецтва у старших дошкільників є надзвичайно актуальним в сучасних умовах [3]. Розвиток художньо-творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами декоративно-ужиткового мистецтва розглядає у своїх наукових працях Л. Старовойт [7]. Підготовка майбутніх педагогів до творчої роботи з дошкільниками засобами комплексного використання мистецтва опрацьована в наукових роботах Л. Ліхницької [7], Н. Тодосієнко [8], Г. Шевченко. Вплив музичного виховання на формування морально-естетичної культури дітей дошкільного віку досліджує О. Поповська [9].

Таким чином, наведено приклади технологій художньо-творчого розвитку дітей старшого дошкільного віку в артосвіті дітей й практичні рекомендації щодо їхнього використання. Запропоновано альтернативні орієнтири супроводу мистецької діяльності дітей дошкільного віку, зокрема – супровід-співробітництво та супровід-ініціювання, а також орієнтація вихователів на застосування діяльнісно-пошукової моделі організації артосвіти. Подано рекомендації до організації мистецького простору в закладі дошкільної освіти; розкрито механізм використання рефлексійного підходу до мистецької взаємодії педагога й дітей під час художньо-продуктивного образотворення.

Список використаних джерел:

1. Дабіжа Л. П. Нетрадиційне малювання як засіб розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку / *Наукові записки. Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів та студентів*. Вінниця, 2018. С.66–70.

2. Дабіжа Л. П., Дабіжа К. Л., Комарівська Н. О. Використання арт-технологій в роботі з дітьми з особливим освітніми потребами. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. Вип. 64. 2022. С.64-71. <https://vspu.net/sit/index.php/sit/issue/view/1901>.

3. Демченко О. П. Розвиток творчих здібностей майбутніх вихователів обдарованих дітей. Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць міжнародної науково-методичної 65 конференції, 14–15 листопада 2018 року, м. Краматорськ / під заг. ред. д-ра техн. наук., проф. С. В. Ковалевського. Краматорськ : ДДМА, 2018. С.81–84

4. Імбер В. І., Карук І. В., Колеснік, К. А. Використання інформаційно-комунікаційних технологій під час застосування освітніх ситуацій у процесі групової діяльності з дітьми дошкільного віку. *International scientific conference «Modernization of educational system: world trends and national peculiarities»*. Kaunas: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2018 С. 138-140.

5. Половіна О. А., Кондратець І. В. Нові підходи до формування художньо-практичної компетентності майбутніх вихователів. *Народна освіта* : Електронне наукове фахове видання. Випуск № 2 (38), 2019 р. Розділ «Педагогічна наука». URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5789

6. Половіна О. А. Формування естетичного ставлення до природи засобами образотворчого мистецтва у старших дошкільників : Дис... канд. наук: 13.00.08. Київ, 2007. 248 с.

7. Старовойт Л. В., Ліхницька Л. М. Розвиток художньо-творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами декоративно-ужиткового мистецтва. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*». 2022. Вип. 64. С.147–160.

8. Тодосієнко Н. Л. Підготовка майбутніх педагогів до творчої роботи з дошкільниками засобами комплексного використання мистецтва. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: мат-ли міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. ВДПУ імені Михайла Коцюбинського* «Вінниця, 2015. С.374–378.

9. Шикирінська О. А. Вплив музичного виховання на формування морально-естетичної культури дітей дошкільного віку. *Науковий журнал «Педагогічні науки», Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка*. 2019. Випуск 74. С. 36–40.

**ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ САМООЦІНКИ
ЗАСОБАМИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ В УМОВАХ НУШ**